

Vitajte na 13. Envirofilme!

Stretávame sa už trinásťkrát, aby sme na Medzinárodnom festivale filmov o životnom prostredí ENVIROFILM 2007 súťažili a konfrontovali prácu filmárov, režisérov, kameramanov a scenáristov z celého sveta. Tretí májový týždeň budú už po trinásty raz žiť mestá Banská Bystrica, Zvolen a Banská Štiavnica festivalovým životom. A keďže dobrá zvesť sa šíri rýchlo a festivalové dianie zaujalo i radných pánov mesta Kremnice a jej obyvateľov, prvýkrát sa i toto, bohatou historickou slávou ovenčené mesto, zaradilo medzi mestá, kde si festival filmov o prírode, o živote na planéte Zem, o človeku, ktorý túto Zem pretvára, našiel už svojich fanúšikov.

Okrem súčasného environmentálneho festivalu spája naše mestá história, kultúrne tradície, krásna a turisticky atraktívna príroda, dlhoročné študentské zázemie. A toto všetko sa stalo spoločným menovateľom pre kandidatúru regiónu na titul európske hlavné mesto kultúry. Verím, že medzinárodné filmové a kultúrne podujatie akým Envirofilm už trinásť rokov je, prispieje k získaniu takéhoto titulu a otvorí cestu novým aktivitám pre rozvoj regiónu.

Každý festivalový rok je iný, líši sa počtom snímok, ktoré autori pošlú do súťaže, líši sa aj kvalitou. Trinásť ročník festivalu je rekordný v počte prihlásených filmov. Autori z 27 krajín sveta zaslali tento rok do súťaže 157 filmov. Festivalu sa po prvý raz zúčastňujú filmári z Chile a Sýrie a čo nás ako organizátorov veľmi teší, je z roka na rok vyššia účasť filmov slovenských autorov. Tohto roku ich prišlo rekordný počet – 40 snímok vo všetkých kategóriách od profesionálnych i amatérskych autorov. Vďaka však patrí všetkým za ich entuziazmus a lásku k prírode, bez ktorej by dokument či spravodajstvo o krásach, ale aj alarmujúcom stave životného prostredia, nevznikali. Sú to vždy filmy divácky príťažlivé, nesúce so sebou významný odkaz pre budúce generácie. Filmy hovoriace o prírode, ktorá nás obklopuje, o vode, ktorú pijeme, a ktorú si vôbec nevážime, o vzduchu, ktorý dýchame, ale ktorý dokážeme aj poriadne znečistiť, o biologickej a kultúrnej rozmanitosti na našej planéte. Na planéte Zem, ktorá je jedinečným telesom v slnečnej sústave a ktorá si zaslúži našu pozornosť, lebo sme od nej úplne závislí. Ludstvo si konečne začína uvedomovať, že prírodné prostredie je veľmi ľahko zraniteľné, zdroje surovín vyčerpatelné, život na Zemi pominuteľný, a teda rozvoj zastaviteľný. Žiaľ, uvedomuje si to až v čase, kedy globálne otepľovanie spôsobené nekontrolovaným rozvojom priemyslu a dopravy, konzumným spôsobom života spôsobilo klimatické zmeny na celej planéte. Tento alarmujúci stav viedol vedcov k vyhláseniu Medzinárodného roku planéty Zem s podujatiami rozloženými do rokov 2007 až 2009. K iniciatíve Medzinárodnej únie geologických vied sa pridalo i UNESCO, a tak môžeme hovoriť o najväčšej celosvetovej iniciatíve vedúcej k záchrane Zeme a trvalo udržateľného života na nej. Medzinárodný rok planéty Zem sa stal tohto roku hlavným mottom festivalu a jeho sprievodných podujatí pre laickú i odbornú verejnosť. Okrem prehliadok súťažných a nesúťažných filmov, besied s verejnosťou a odborných seminárov nesúcich sa v znamení ústredného motta festivalu sú pripravené i podujatia pre deti a mládež s podobným názvom prispôbeným pre detskú dušu Zachráňme si rozprávkovú Zem. Deti sú tradične zapájané do festivalového diania prostredníctvom programu cielene koncipovaného pre

nich. Je to v prvom rade medzinárodná súťaž detskej výtvarnej tvorivosti pod názvom Zelený svet. Táto súťaž už zaujala nielen deti zo Slovenska, ale aj mladých maliarov a environmentalistov zo zahraničia. V snahe neustále podporovať environmentálne myslenie detí, v štáte Florida USA bola založená Nadácia Ch. B. Parksovej, ktorej riaditeľ William C. Parks prídaje osobne udeliť cenu nadácie víťazom. Deti sa v rámci festivalu zahrajú na profesionálnych porotcov a pod vedením skúsených odborníkov budú hodnotiť filmy a udeľovať cenu detského diváka. Pre organizátorov festivalu je to každoročne veľmi zaujímavé a poučné porovnanie pohľadov na súťažné snímky členov profesionálnej poroty a detskej poroty. Ten, kto sa nedostane medzi porotcov, si bude môcť vyskúšať svoje vedomosti a šikovnosť v hrách a súťažiach zameraných na našu rozprávkovú planétu Zem. Organizátori a účastníci festivalu nezabudnú ani na deti, ktoré sa pre svoju chorobu nemôžu zúčastniť festivalových podujatí a navštívia ich so zaujímavými filmami a rozprávaním priamo na detskom oddelení Rooseveltovej nemocnice.

Konkurencia vynikajúcich súťažných snímok je tohto roku veľká (súťaží 51 snímok) a cien je málo. Tí najlepší si prídu prevziať svoje ocenenia v piatok 18. mája do historických priestorov zámku vo Zvolene.

Do medzinárodnej poroty tohto roku zasadnú popri už známych porotcoch, ako sú Katarína Javorská, predsedníčka Únie slovenských televíznych tvorcov, Ferenc Varga, biológ, fotograf a environmentalista z Maďarska, či Bill Parks, environmentalista a filmár z USA a zároveň riaditeľ Environmentálnej Nadácie Ch. B. Parksovej, aj nováčikovia a to z Francúzska Daniel Coche filmár, dokumentarista, pedagóg a bývalý manažér Filmového festivalu v Štrasbourgu venovaného ľudským právam a kinematografii v strednej a východnej Európe, z Veľkej Británie Ade Thomas, riaditeľ televízie GreenTV spolupracujúcej s organizáciou Greenpeace a Programom ochrany životného prostredia OSN - UNEP, z Nemecka Michael Greif, zástupca asociácie environmentálnych filmových festivalov Ecomove International, environmentálny konzultant pre film a médiá a z Českej republiky Jan Gogola, scenárista a vysokoškolský pedagóg.

Rovnako ako porota, aj návštevníci festivalu uvidia všetky filmy, a to od 15. do 18. mája v kinosále Múzea SNP a Kine Úrpín v Banskej Bystrici, na Technickej univerzite vo Zvolene, v Kine Akademik v Banskej Štiavnici a v Kine Akropola v Kremnici.

Okrem súťažných snímok festival Envirofilm ponúka aj tohto roku filmy z archívov Slovenského filmového ústavu. Envirofilm sa stal vynikajúcou príležitosťou pre milovníkov klasického slovenského filmu. Pod názvom Tak sme začínali... 110 rokov filmového podnikania na Slovensku uvidia diváci archívne filmy z rokov 1908 až 1980.

Herci z banskobystrického Bábkového divadla pozývali Bystričanov na festival (foto: Ján Lichý)

Divácky príťažlivé filmy Pavla Barabáša a Steva Lichtaga sa opäť dostali do programu festivalu. Budú to filmové ukážky o zázrakoch, s ktorými sa môžete stretnúť na planéte Zem. Od najchladnejšieho bodu Antarktídy, cez púšte, džungľu, veľhory, moria až po záhadné jaskyne. Od malého mikrosvetu, cez vzácne kultúry až po lov veľrýb... Výnimoční a na celom svete oceňovaní filmoví tvorcovia, skvelí zabávači Pavol Barabáš a Steve Lichtag si dávajú svoje rande s divákmi len v Banskej Bystrici na festivale Envirofilm. Čím to je...?

Skúsme si pomedzi program zhrnúť festivalové aktivity, ktoré ho robia unikátnym:

- Spolupráca so Slovenským filmovým ústavom – každoročná prehliadka filmov z archívu SFÚ - slovenského filmového dedičstva.
- Spolupráca s Úniou slovenských televíznych tvorcov - súčasťou festivalu sú odborné semináre pre televíznych a filmových tvorcov, profesionálnych i amatérskych.
- Medzinárodná súťaž detskej výtvarnej tvorivosti Zelený svet.
- Hodnotenie súťažných filmov detskou porotou.
- Jediný festival na Slovensku, ktorý podporuje detskú tvorbu v oblasti animovaného filmu. Prezentácia a súťaž krátkych animovaných filmov vyrobených deťmi a mládežou.
- Každoročné udeľovanie Ceny Environmentálnej nadácie Ch. B. Parksovej z USA víťazom detskej výtvarnej súťaže Zelený svet.
- Udeľovanie Ceny Únie slovenských televíznych tvorcov a Literárneho fondu za dlhodobý prínos v oblasti slovenskej audiovizuálnej tvorby s environmentálnou tematikou.

- Osobná účasť špičkových domácich a zahraničných filmárov, dokumentaristov na festivale. Veľký záujem verejnosti o besedy s týmito autormi.

- Tradične vysoká návštevnosť na filmových predstaveniach počas celého týždňa vo všetkých festivalových mestách.

- Prehliadka filmov z festivalu Envirofilm v rámci sprievodných podujatí partnerských festivalov a pofestivalové prehliadky na celom Slovensku.

- Založenie a každoročné rozširovanie videotéky environmentálnych filmov s bezplatnou výpožičkou pre verejnosť.

- Členstvo v medzinárodnej asociácii environmentálnych festivalov (Nemecko, Česká republika, Taliansko, Rusko, Poľsko, Portugalsko, Japonsko, Slovensko) ako jediný zástupca SR.

- Jeden z mála festivalov na svete propagujúcich ochranu životného prostredia, ktorý je podporovaný štátom.

...takže tým to je.

Ale vráťme sa späť k tohtoročnému programu. Životné prostredie 21. storočia sú aj veľké živelné katastrofy, nesmierne suchá, záplavy, hurikány, ktoré z roka na rok viac ohrozujú ľudstvo. Je to pomsta prírody za nezodpovedné drancovanie jej bohatstva? Asi si každý položí túto otázku, keď uvidí nesúťažný film amerického režiséra Davisa Guggenheima *Neprijemná pravda*, ktorý na nedávnom udeľovaní najprestížnejších filmových cien získal dvoch Oscarov – v kategórii dokumentárny film a za hudbu k filmu. Film bude určite motiváciou na zaujímavú besedu divákov so zúčastnenými odborníkmi, zástupcami MŽP SR, Univerzity Komenského a Greenpeace. Film uvidia diváci súbežne vo všetkých festivalových mestách.

Festival o prírode, planéte Zem, jej ochrane a ohrození je určený pre ľudí rôznych vekových skupín, tak hostí návštevníkov, ako aj obyvateľov miest. Ale je aj o ľuďoch a to zaujímavých a známych, ktorí cestujú po svete s otvorenými očami ale najmä srdcom, tvoria, pomáhajú a vedia nám ostatným o tom rozprávať. Hostom festivalu je slovenský spisovateľ Anton Hykisch, ktorý bude rozprávať o ochrane životného prostredia v mestách, ktoré navštívil a zdokumentoval vo svojich knihách. Člen medzinárodnej poroty Daniel Coche uvedie osobne filmový dokument *Solange Fernexová - Život pre život* o francúzskej aktivistke za ochranu životného prostredia, členke environmentálnych mimovládnych organizácií a v posledných rokoch svojho života členke Európskeho parlamentu, ktorá nielen

Na všetkých záujemcov o premietanie filmov na minuloročnom Envirofilme sa nedostalo

bojovala ale aj zachraňovala. Najmä deti postihnuté žiarením po výbuchu atómovej elektrárne v Černobyle. Starala sa o druhých, ale sama podľahla zákernej rakovine v roku 2006.

Zaujímavých snímok a podujatí však bude na festivale vo všetkých štyroch mestách oveľa viac, ako sa dá spomenúť v krátkej pozvánke. K festivalovej atmosfére určite prispeje aj príjemné jarné počasie, ktoré priláka obyvateľov a návštevníkov mesta na námestie v Banskej Bystrici už v piatok 11. mája, kde sa bude konať festivalový koncert s pozvánkou na filmové predstavenia. Festival Envirofilm je príležitosťou pre ľudí, ktorým záleží na svete okolo nás. Cieľovým koncertom chceme osloviť hlavne mládež, ktorá bude niesť v budúcnosti na svojich pleciah rozhodnutia o živote na Zemi a pozvať ich na podujatia propagujúce jeho ochranu.

Po vzhliadnutí 157 prihlásených filmov, z ktorých až 40 bolo zo slovenskej produkcie, ale rôznej kvality a odbornej úrovne, rozhodli sme sa podať pomocnú ruku aj amatérskym filmárom. Tým, ktorí sú vlastne odsúdení na sústavné nedocenenie v konkurencii s vysoko rozpočtovými filmovými snímkami veľkých producentov, pretože mnohokrát len začínajú prácu s kamerou, a nemajú filmárske vzdelanie. Tvoria však, lebo cítia potrebu zachovať

na tzv. filmovom páse odkazy pre budúce generácie. Pozývame ich na Dokumentárne fórum - workshop, ktorý pomôže posunúť úroveň ich filmárskej práce do kategórie zrovnaťelnej s profesionálnou.

Festival Envirofilm sa stal svojou súťažnou prehliadkou známy v mnohých krajinách a je vyhľadávaný pre jeho atraktívny sprievodný program. Aj to bol dôvod, prečo sa práve v Banskej Bystrici v roku 2002 založila medzinárodná asociácia EComove International pod patronátom Európskej environmentálnej agentúry. Asociácia má dnes už 8 členov – environmentálnych festivalov z Európy a Ázie. Aktivity asociácie prispeli k šíreniu informácií o festivale Envirofilm na takých významných podujatiach ako bol Svetový samit Zeme v juhoafrickom Johannesburgu v roku 2002, svetová výstava EXPO 2005 v Japonsku, či festival environmentálnych festivalov v Berlíne v rokoch 2001 a 2003. A naopak program a aktivity Envirofilmu, profesionálne zvládnutá príprava a organizácia festivalu celého kolektívu pracovníkov SAŽP, osobné zánietenie a neustále udržiavanie kontaktov so zahraničím prispeli ku skutočnosti, že členovia asociácie zvolili na štvorročné volebné obdobie za prezidentku tohto medzinárodného združenia práve mňa ako zástupcu festivalu Envirofilm. Tu patrí moje poďakovanie za podporu Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky, za spoluprácu všetkým kolegom SAŽP a členom festivalového výboru, ktorí reprezentujú spoluorganizátorov festivalu: Banskobystrický samosprávny kraj, Mestské úrady v Banskej Bystrici, Zvolene, Kremnici a Banskej Štiavnici a inštitúcie, ako je Slovenský filmový ústav, Slovenské banské múzeum a Únia slovenských televíznych tvorcov, ako aj Technickej univerzite vo Zvolene a UMB Banská Bystrica. S ich pomocou sa festival z roka na rok postupne dostával k stále širšiemu okruhu verejnosti a sprievodný program sa stal bohatší a atraktívnejší. Jeho meno sa stalo pojmom v celom svete environmentálneho filmu.

Bud'te teda vítaní a cíťte sa dobre, či už navštívite filmové projekcie alebo výstavu, či to bude Banská Bystrica, Zvolene, Kremnica alebo Banská Štiavnica. Želanim nás všetkých, ktorí festival pre vás pripravili, je, aby ste si odniesli z podujatí nové poznatky, zážitky a priateľstvá.

Dagmar Rajčanová
manažérka festivalu

prezidentka asociácie Ecomove International

Súťažný film Envirofilmu 2007

Sachalin: Ťažba alebo zánik? (Veľká Británia), autor: Sarah Tierneyová

Jedinečným prístupom a prostredníctvom veľkolepej kamery film odhaľuje čoraz naliehavejšie konflikty medzi hraničným ropným a plynárenským výskumom a ničením pôvodných prostredí. Na ostrove Sachalin – jednom z najvzdialenejších biotopov a domovov niekoľkých kriticky ohrozených prírodných druhov, vrátane vráskavca sivého na západe, našiel konflikt medzi priemyslom a prírodou nové bojisko. Bude výsledkom ťažba alebo zánik?

